

Dominika Wójcik

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II w Lublinie

ORCID: 0000-0003-0027-4805

O MOŻLIWOŚCI KUMULACJI ROSZCZEŃ W POSTĘPOWANIU UPROSZCZONYM

Wprowadzenie

Postępowaniem cywilnym rządzą zasady stanowiące dyrektywy jego sprawności oraz zapewniające wypełnienie realizowanej przez nie funkcji. Wśród naczelných zasad postępowania cywilnego wyróżnia się m.in. zasadę dyspozycyjności, zwaną także zasadą rozporządzalności. Co istotne, dyspozycyjność w jej ujęciu materialnym odnosi się do przedmiotu postępowania i obejmuje swoim zakresem takie czynności, jak wszczęcie postępowania, określenie granic poszukiwanej ochrony prawnej czy zmiana żądania udzielenia ochrony prawnej¹.

Mając na uwadze powyższe, należy wskazać, że w procesie cywilnym powód jako inicjator sporu sądowego określa jego przedmiot. Możliwe jest, przy spełnieniu ustawowo wskazanych przesłanek, dochodzenie w jednym procesie kilku roszczeń, co stanowi ich kumulację. Kumulacja może mieć z jednej strony charakter przedmiotowy lub podmiotowy, z drugiej – pierwotny albo następny², do czego odniesiono się w dalszej części artykułu.

Kumulacja roszczeń ma na celu łączne rozpoznanie w danym postępowaniu, a następnie także rozstrzygnięcie jednym orzeczeniem kilku, tj. dwóch lub więcej, dochodzonych w nim roszczeń³. Powyższe wpływa na ekonomię procesową, obniża bowiem koszty postępowania oraz czyni zbędnym powtarzanie określonych czynności procesowych, zwłaszcza tych dotyczących postępowania dowodowego⁴.

¹ W. Broniewicz, A. Marciniak, I. Kunicki, *Postępowanie cywilne w zarysie*, Warszawa 2016, s. 68–71.

² *Ibidem*, s. 222.

³ W takiej sytuacji możliwe jest też wydanie przez sąd wyroku częściowego co do jednego lub części podnoszonych przez powoda roszczeń, natomiast o pozostałych roszczeniach sąd orzeka wówczas w wyroku końcowym.

⁴ I. Kunicki, komentarz do art. 191 k.p.c. [w:] *Kodeks postępowania cywilnego*, t. 1A: Komentarz do art. 1–424¹², red. A. Góra-Błaszczkowska, Warszawa 2020, Legalis.

Oprócz powołanych zalet należy wskazać na pewne negatywne aspekty kumulacji roszczeń, jak przede wszystkim możliwość przeciążenia danego postępowania czy mniejsza efektywność w zakresie rozpoznawania poszczególnych, jednostkowych roszczeń. Do kwestii kumulacji roszczeń w procesie cywilnym, w postępowaniu zwykłym, odniesiono się w art. 191 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego⁵.

Postępowanie uproszczone

Zajmując się z kolei tematem kumulacji roszczeń w postępowaniu uproszczonym, należy odnieść się, po pierwsze, do przepisów regulujących wskazane postępowanie odrębne zawartych w k.p.c. Co istotne, postępowanie to ma charakter obligatoryjny, gdyż w sytuacji ziszczenia się ustawowych przesłanek sąd winien rozpoznać daną sprawę w trybie omawianego postępowania, a wola stron procesu pozostaje wówczas bez znaczenia⁶. Kwalifikacja procesowa danej sprawy pod kątem jej ewentualnej przynależności do postępowania odrębnego zawsze powinna być dokonywana przez sąd z urzędu lub też przed nadaniem sprawie biegu przez przewodniczącego w trybie art. 201 § 1 k.p.c. Ocena taka skutkuje bowiem na przyszłość i jest przesłanką stosowania z urzędu przez sąd rozpoznający sprawę określonych regulacji procesowych należących do danego rodzaju postępowania odrębnego. Dla postępowania uproszczonego charakterystyczna jest m.in. niedopuszczalność stosowania takich instytucji procesowych, jak interwencja uboczna albo główna, przedmiotowa zmiana powództwa czy przekształcenia podmiotowe⁷.

Następnie niezbędne jest to, aby mieć na uwadze zasadniczy cel postępowania uproszczonego, tj. usprawnienie rozpoznawania drobnych spraw. Dlatego też ustawodawca wprowadził pewne ograniczenia czy też wyeliminował stosowanie niektórych instytucji procesowych w tym postępowaniu⁸. Co istotne, postępowanie uproszczone jest przykładem postępowania odrębnego, które zostało zaliczone do tzw. postępowań przyspieszonych. Jednym z istotnych elementów, który stanowi kryterium takiej kwalifikacji, jest rodzaj rozpoznawanych i rozstrzyganych spraw cywilnych charakteryzujących się przede wszystkim nieskomplikowanym stanem faktycznym. Dochodzi tutaj bowiem do zawężenia zakresu spraw rozpoznawanych w tego typu postępowaniach w porównaniu z postępowaniem

⁵ Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. 2020, poz. 1575 ze zm.).

⁶ D. Chrapoński, *Nowa regulacja postępowania uproszczonego w Kodeksie postępowania cywilnego*, „Palestra” 2020, nr 7–8, s. 110.

⁷ Uchwała SN z dnia 19 kwietnia 2007 r., sygn. III CZP 11/07, Lex nr 244431.

⁸ J. Jankowski, komentarz do art. 505³ k.p.c. [w:] *Kodeks postępowania cywilnego*, t. IB: *Komentarz do art. 425–729*, red. A. Góra-Błaszczkowska, Warszawa 2020, Legalis.

zwykłym w procesie cywilnym⁹. Dla postępowania uproszczonego charakterystyczne jest nadto maksymalne ułatwienie dochodzenia roszczeń w sprawach drobnych, które nie wymagają wysublimowanej oceny materialnoprawnej, a zatem względnie prostych do rozstrzygnięcia¹⁰.

Powstaje zatem wątpliwość dotycząca tego, czy możliwość kumulacji roszczeń w postępowaniu uproszczonym nie prowadzi do zaprzeczenia jego funkcji.

Przedmiot procesu i kumulacja przedmiotowa roszczeń w postępowaniu uproszczonym

Zgodnie z art. 505³ § 1 k.p.c. jednym pozwem można dochodzić tylko jednego roszczenia. Powołany przepis jest wyjątkiem od regulacji ogólnej dotyczącej kumulacji roszczeń w procesie cywilnym. Ustawodawca wyłączył bowiem w postępowaniu uproszczonym zastosowanie art. 191 k.p.c., co jest charakterystyczną odrębnością dla omawianego rodzaju postępowania¹¹.

Artykuł 505³ § 1 k.p.c. odnosi się do kumulacji przedmiotowej roszczeń i wyraża zasadę „jeden pozew – jedno roszczenie”¹². Przy czym nie jest istotne, ile osób występuje po stronie powodowej lub pozwanej. Przedmiotowe granice procesu muszą natomiast obejmować tylko jedno roszczenie¹³. Z powyższego należy wywieść zatem ogólny zakaz kumulacji przedmiotowej roszczeń w postępowaniu uproszczonym, który powinien być rozumiany jako niemożność kumulacji zarówno roszczeń o charakterze pierwotnym, jak i następczym¹⁴. Z literalnego brzmienia art. 505³ § 1 k.p.c. można wyprowadzić niedopuszczalność kumulacji roszczeń o charakterze pierwotnym¹⁵. Jednak w postępowaniu uproszczonym zakaz kumulacji roszczeń obowiązuje podczas całego postępowania, a nie tylko w chwili wnoszenia pozwu, co wiąże się z tym, że nie jest także dopuszczalne rozszerzenie powództwa po wniesieniu pozwu. Takie oświadczenie powoda należałoby uznać za bezskuteczne¹⁶. Wniosek taki trzeba bowiem wyprowadzić

⁹ S. Cieślak, *System postępowań przyspieszonych w procesie cywilnym po zmianach Kodeksu postępowania cywilnego wprowadzonych w życie w latach 2008–2010* [w:] Aurea praxis. Aurea pheoria. Księga pamiątkowa ku czci Profesora Tadeusza Erecińskiego, t. I, red. J. Gudowski, K. Weitz, Warszawa 2011, s. 94.

¹⁰ Uchwała SN z dnia 12 listopada 2003 r., sygn. III PZP 13/02, Lex nr 1239018.

¹¹ S. Cieślak, *Postępowania przyspieszone w procesie cywilnym. Zarys postępowania nakazowego, upominawczego i uproszczonego*, Warszawa 2004, s. 79.

¹² M. Manowska, *Postępowania odrębne w procesie cywilny*, Warszawa 2012, s. 224.

¹³ *Ibidem*, s. 224.

¹⁴ R. Kułski, komentarz do art. 505³ k.p.c. [w:] *Kodeks postępowania cywilnego*, t. III: *Komentarz do art. 425–729*, red. A. Marciniak, Warszawa 2020, Legalis.

¹⁵ S. Cieślak, *Postępowania przyspieszone...*, s. 80.

¹⁶ J. Gudowski, komentarz do art. 505³ k.p.c. [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. III: *Postępowanie rozpoznawcze*, red. T. Ereciński, Warszawa 2016, Lex.

z art. 505⁴ § 1 k.p.c., gdyż przedmiotowa kumulacja roszczeń o charakterze następczym stanowi jeden ze sposobów zmiany powództwa¹⁷. Wskazuje się również, że zakaz wyrażony w art. 505⁴ § 1 k.p.c. dotyczy też przypadku, gdy powód wskutek zmiany okoliczności żąda zamiast pierwotnego przedmiotu sporu jego wartości lub innego przedmiotu. Jednak w sytuacji, gdy zmiana okoliczności nastąpiła niezależnie od woli powoda, bezwzględne przestrzeganie wskazanego ograniczenia mogłoby doprowadzić do oddalenia słusznego co do zasady roszczenia z uwagi na brak możliwości wydania wyroku, a w rezultacie skutkowałoby to niepotrzebnym mnożeniem procesów. Dlatego też w takim przypadku sąd winien rozważyć, czy nie potraktować ewentualnej zmiany przedmiotowej powództwa jako przesłanki uzasadniającej dalsze rozpoznanie sprawy z pominięciem przepisów o postępowaniu uproszczonym¹⁸.

Uregulowanie z art. 505³ § 1 k.p.c. ma prowadzić do uproszczenia, tj. zapewnienia sprawnego i szybkiego biegu postępowania, w tym także przeciwdziałania ewentualnym komplikacjom procesowym, które prowadziłyby do wydłużenia czasu jego trwania. Jednak już w samej treści powołanego artykułu mamy do czynienia z wyjątkami od niedopuszczalności przedmiotowej kumulacji roszczeń w postępowaniu uproszczonym. Zgodnie bowiem z art. 505³ § 2 zd. 1 k.p.c. połączenie kilku roszczeń w jednym pozwie jest dopuszczalne tylko wtedy, gdy wynikają z tego samego stosunku prawnego lub kilku stosunków prawnych tego samego rodzaju. Wskazuje się, że tożsamość stosunku prawnego zachodzi w sytuacji, gdy istnieje tożsamość strony podmiotowej i przedmiotowej. Natomiast „stosunki prawne tego samego rodzaju” to stosunki prawne, których źródło jest takie samo, stosunki tego samego typu. Dodatkowo, choć w powołanym przepisie nie zostało to wprost wskazane, przyjmuje się, iż w takim przypadku powinna zachodzić tożsamość podmiotowa stron procesu¹⁹.

Należy wspomnieć o tym, że treść art. 505³ § 2 k.p.c. została znowelizowana ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw²⁰ i w nowym brzmieniu obowiązuje od 7 listopada 2019 r. Zmiana ta miała charakter dostosowawczy i jest związana z nowym określeniem zakresu spraw w art. 505¹ k.p.c., które mogą być rozpoznawane w postępowaniu uproszczonym. Obecnie przedmiotowy katalog spraw właściwych dla tego postępowania został rozszerzony o zobowiązania pozaumowne, w tym głównie deliktowe oraz wynikające z bezpodstawnego wzbogacenia czy nienależnego świadczenia²¹. Nadto w doktrynie wskazuje się, że obecnie przedmiotem postę-

¹⁷ S. Cieślak, *Postępowania przyspieszone...*, s. 80.

¹⁸ Postanowienie SN z dnia 30 sierpnia 2018 r., sygn. I PZ 30/18, Legalis nr 1819127.

¹⁹ O.M. Piaskowska, komentarz do art. 505³ k.p.c. [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie procesowe. Komentarz*, red. O.M. Piaskowska, Warszawa 2020, Lex.

²⁰ Ustawa z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2019, poz. 1469).

²¹ D. Chrapoński, *Nowa regulacja...*, s. 111.

powołania uproszczonego zuwagi na aktualne brzmienie art. 505¹ § 1 k.p.c. są sprawy o świadczenie. Z powyższego można wyprowadzić wniosek, że w postępowaniu uproszczonym rozpoznawane są sprawy o świadczenie w ujęciu materialnoprawnym, a w konsekwencji ustawodawca ograniczył zakres tego postępowania do powództw o zasądzenie świadczenia tak pieniężnego, jak i niepieniężnego. Tym samym wyeliminowano z omawianego postępowania powództwa o ustalenie prawa lub stosunku prawnego oraz powództwa o ukształtowanie stosunku prawnego²². Bez znaczenia w kwestii kwalifikacji spraw właściwych do rozpoznania w postępowaniu uproszczonym pozostaje natomiast charakter zaangażowanych w dany spór podmiotów²³.

Mając na uwadze powyższe, należy wskazać, że zachowana została intencja, która przyświecała dotychczasowej regulacji art. 505³ § 2 k.p.c.²⁴ W poprzednim brzmieniu komentowany przepis przewidywał bowiem możliwość połączenia w jednym pozwie więcej niż jednego roszczenia, jeśli wynikały one z tej samej umowy lub umów tego samego rodzaju.

Obowiązujące do 6 listopada 2019 r. sformułowania „tej samej umowy” oraz „umów tego samego rodzaju” zostały zastąpione nawiązaniem do „tego samego stosunku prawnego” oraz „kilku stosunków prawnych tego samego rodzaju”. Powyższe jest oczywiście celowe z uwagi na poszerzenie zakresu przedmiotowego postępowania uproszczonego. Także w uzasadnieniu projektu ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw wskazano, że utrzymanie merytorycznego związku między roszczeniami rozpoznawanymi w tym samym procesie jest celowe z oczywistych względów, a rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym będą już podlegać nie tylko roszczenia z umów²⁵.

Roszczenia połączone w jednym pozwie, rozpoznawane w postępowaniu uproszczonym, mogą więc wynikać np. zarówno z tej samej umowy, jak i z tego samego czynu niedozwolonego czy z innego zdarzenia prawnego²⁶. Wskazuje się jednak, że obecnie o ile zastosowanie tego przepisu nie budzi zastrzeżeń w sytuacji

²² *Ibidem*, s. 112.

²³ J. Jankowski, *Nowelizacja Kodeksu postępowania cywilnego mocą ustawy z 4.7.2019 r. (cz. III – Postępowanie uproszczone; Postępowanie nieprocesowe; Postępowanie zabezpieczające; Postępowanie egzekucyjne)*, „Monitor Prawniczy” 2019, nr 22, Legalis.

²⁴ Ł. Goździaszek, komentarz do art. 505³ k.p.c. [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz do ustawy z 4.7.2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw*, red. J. Gołaczyński, D. Szostek, Warszawa 2019, Legalis.

²⁵ Uzasadnienie do projektu ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, druk nr 3137, <http://orka.sejm.gov.pl/Druki8ka.nsf/0/166CCC44490F3965C1258384003CD40A/%24File/3137-uzas.pdf> (30.11.2020).

²⁶ R. Flejszar, komentarz do art. 505³ k.p.c. [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Koszty sądowe w sprawach cywilnych. Dochodzenie roszczeń w postępowaniu grupowym. Przepisy przejściowe, Komentarz do zmian*, t. I–II, red. T. Zembrzusi, Warszawa 2020, Lex.

dochodzenia roszczeń wynikających z umów tego samego rodzaju, to pojawiają się już wątpliwości w przypadku innych stosunków prawnych. Kontrowersje dotyczą bowiem tego, czy powołane stosunki prawne muszą wynikać z jednego zdarzenia, tj. z tego samego stanu faktycznego. W doktrynie wskazuje się, że biorąc pod uwagę cel i istotę postępowania uproszczonego, należy przyjąć, iż nie będą stosunkami tego samego rodzaju węzły obligacyjne wynikające np. z różnych czynów niedozwolonych czy też różnych stanów faktycznych. Nadto nie będą mogły być także rozpoznane łącznie w postępowaniu uproszczonym roszczenia, które co prawda wynikają z tego samego zdarzenia, ale mają inną naturę, odmienną podstawę faktyczną i prawną, jak np. roszczenia odszkodowawcze i bezpodstawne wzbogacenie²⁷.

Co istotne, objęcie w postępowaniu uproszczonym jednym pozwem roszczeń wynikających z tego samego stosunku prawnego lub z kilku stosunków prawnych tego samego rodzaju jest dopuszczalne, gdy ich łączna wartość nie przekracza kwoty wskazanej w art. 505¹ § 1 k.p.c., tj. 20 tysięcy zł, mimo że nie zostało to wprost wskazane w żadnym przepisie k.p.c.²⁸ Należy podkreślić, że przy przyjęciu odmiennej interpretacji dochodziłoby do obejścia powołanego przepisu²⁹.

Skutki niedopuszczalnej kumulacji roszczeń w postępowaniu uproszczonym

Artykuł 505³ § 2 k.p.c. reguluje także następstwa niedopuszczalnej kumulacji roszczeń w postępowaniu uproszczonym. Wskazany przepis w aktualnym brzmieniu obowiązuje od 7 listopada 2019 r. Obecnie sankcja za niedopuszczalne połączenie w jednym pozwie kilku roszczeń została zaostrzona, zrezygnowano bowiem z odesłania do art. 130¹ k.p.c., które wywoływało rozbieżności³⁰, na rzecz swoistego mechanizmu³¹.

Zgodnie z art. 505³ § 2 zd. 2 k.p.c. w przypadku niedopuszczalnego połączenia w jednym pozwie kilku roszczeń przewodniczący zarządza zwrot pozwu. Powołane uregulowanie stanowi samoistną podstawę zwrotu pozwu. Nadto leksykalna wykładnia analizowanego przepisu prowadzi do wniosku, że zwrot pozwu następuje bez wezwania przewodniczącego na podstawie art. 130 § 1 k.p.c. do usunięcia braków formalnych pozwu poprzez rozdzielenie roszczeń niepodlegających rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym³².

²⁷ M. Manowska, komentarz do art. 505³ k.p.c. [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. I, red. M. Manowska, Warszawa 2020, Lex.

²⁸ D. Chrapoński, *Nowa regulacja...*, s. 113.

²⁹ R. Flejszar, komentarz do art. 505³ k.p.c.

³⁰ Zob. szerzej: *ibidem*.

³¹ Ł. Goździaszek, komentarz do art. 505³ k.p.c.

³² D. Chrapoński, *Nowa regulacja...*, s. 113.

Jednak, co istotne, dopuszczono możliwość sanowania skutków zwrotu pozwu dokonanego w omawianej sytuacji. Zgodnie z art. 505³ § 2 zd. 3 k.p.c. jeżeli w terminie tygodnia od dnia doręczenia zarządzenia o zwrocie pozwu powód cofnie pozew w zakresie żądań niepodlegających łączeniu, pozew w pozostałej części wywołuje skutek od daty jego pierwotnego wniesienia. Tym samym obecnie przewodniczący nie wydaje zarządzenia wzywającego powoda do wskazania, które z połączonych w pozwie roszczeń ma być rozpoznane w postępowaniu uproszczonym³³. Powód, aby zachować skuteczność wniesionego pierwotnie pozwu, w terminie tygodnia od dnia doręczenia mu zarządzenia o zwrocie może dokonać czynności dyspozycyjnej, jaką jest częściowe cofnięcie pozwu. Cofnięcie to powinno nastąpić „w zakresie żądań niepodlegających łączeniu”, a po spełnieniu tego warunku „pozew w pozostałej części wywołuje skutek od daty jego pierwotnego wniesienia”³⁴. Z kolei złożenie oświadczenia po upływie wskazanego terminu jest bezskuteczne³⁵.

Cofnięcie pozwu w zakresie roszczeń niepodlegających łączeniu w postępowaniu uproszczonym skutkuje koniecznością umorzenia postępowania w tym zakresie³⁶. Podstawą prawną dla takiego rozstrzygnięcia jest art. 203 § 1 k.p.c. w zw. z art. 355 k.p.c. Natomiast w pozostałej części sprawy winien zostać nadany bieg³⁷.

Należy mieć na uwadze, że powołany powyżej mechanizm zwrotu pozwu może obejmować tylko takie roszczenia skumulowane wbrew treści art. 505³ § 2 k.p.c., które w ogóle nadają się do rozpoznania w postępowaniu uproszczonym. Natomiast w sytuacji, gdy mamy do czynienia z roszczeniem podlegającym rozpoznaniu według przepisów o postępowaniu uproszczonym oraz roszczeniem, które nie może być rozpoznane w tym postępowaniu, wówczas przedstawiony rygor zwrotu pozwu nie powinien znaleźć zastosowania. W takiej sytuacji roszczenie, które nie podlega rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym, winno być wyłączone do osobnego postępowania³⁸.

W doktrynie słusznie wskazuje się na możliwość wystąpienia problemów związanych ze stosowaniem omówionego powyżej mechanizmu. Odnoszą się one do praktyki sądów w zakresie zwrotu pozwu, bowiem w niektórych sądach powodowi przesyła się jedynie zarządzenie o zwrocie pozwu, w innych natomiast zarządzenie o zwrocie pozwu jest połączone z fizycznym zwrotem samego pozwu, co następuje od razu ze wskazanym zarządzeniem albo później, jeżeli nie zostanie wniesione zażalenie na postanowienie o zwrocie pozwu. W drugim

³³ A. Gałas, komentarz do art. 505³ k.p.c. [w:] *Kodeks postępowania cywilnego*, t. I: *Komentarz do art. 1–505*³⁹, red. T. Szanciło, Warszawa 2019, Legalis.

³⁴ R. Flejszar, komentarz do art. 505³ k.p.c.

³⁵ O.M. Piaskowska, komentarz do art. 505³ k.p.c.

³⁶ *Ibidem*.

³⁷ D. Chrapoński, *Nowa regulacja...*, s. 114.

³⁸ M. Manowska, komentarz do art. 505³ k.p.c.; *eadem*, *Postępowania odrębne...*, s. 223–224.

przypadku, gdy powód cofnie pozew w zakresie żądań niepodlegających łączeniu, przewodniczący nie będzie w stanie zweryfikować, w jakiej części pozew wywołuje skutek od daty jego pierwotnego wniesienia. Wskazuje się, że prawidłowym rozwiązaniem winno być doręczanie powodowi wyłącznie zarządzenia o zwrocie pozwu i pozostawianie wniesionego pozwu w aktach sprawy. W takim przypadku cofnięcie pozwu wyłącznie w zakresie roszczeń niepodlegających łączeniu będzie środkiem służącym zapewnieniu sprawności postępowania³⁹.

Kumulacja podmiotowa roszczeń w postępowaniu uproszczonym

Oczywiście omawiany przepis, tj. art. 505³ k.p.c., odnosi się do kumulacji przedmiotowej roszczeń. Zasadniczo więc nie jest wykluczona kumulacja podmiotowa w omawianym postępowaniu odrębnym. Dopuszczalne jest zatem dochodzenie jednego roszczenia przez kilka uprawnionych podmiotów czy też przeciwko kilku podmiotom⁴⁰. Co więcej, w przypadku współuczestnictwa koniecznego brak zadośćuczynienia powyższemu mógłby skutkować odmową udzielenia ochrony prawnej. Jednak również i w takiej sytuacji należy pamiętać o zakazie kumulacji przedmiotowej roszczeń.

Możliwe jest dochodzenie jednego roszczenia czy też skumulowanych w sposób dozwolony kilku roszczeń przez kilka osób lub przeciwko kilku osobom – np. odnosi się to do przypadku odpowiedzialności solidarnej. W literaturze przedmiotu wskazuje się, że w postępowaniu uproszczonym współuczestnictwo materialne oparte na tej samej podstawie faktycznej i prawnej oraz współuczestnictwo formalne są dopuszczalne, gdy kilka osób występuje o zasądzenie odrębnych świadczeń na rzecz każdej z nich albo jedna osoba kieruje kilka roszczeń przeciwko różnym podmiotom, jednak jedynie wówczas, gdy przedmiotowe roszczenia wynikają z tego samego rodzaju stosunków prawnych i łącznie nie przekraczają kwoty 20 tysięcy zł stosownie do treści art. 505¹ § 1 k.p.c.⁴¹

Pozostałe kwestie procesowe

Zajmując się tematem kumulacji roszczeń, należy także postawić pytanie, czy w postępowaniu uproszczonym znajduje zastosowanie art. 219 k.p.c., zgodnie z którym sąd może zarządzić połączenie kilku oddzielnych spraw toczących się przed nim w celu ich łącznego rozpoznania lub także rozstrzygnięcia, jeżeli

³⁹ R. Flejszar, komentarz do art. 505³ k.p.c.

⁴⁰ I. Gil, komentarz do art. 505³ k.p.c. [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. E. Marszałkowska-Krześ, Warszawa 2020, Legalis.

⁴¹ M. Manowska, komentarz do art. 505³ k.p.c.

są one ze sobą w związku lub mogłyby być objęte jednym pozwem. W k.p.c. nie ma przepisu, który by tego zakazywał.

Należy mieć na uwadze, że połączenie w trybie powołanego powyżej uregulowania kilku oddzielnych spraw jest zabiegiem technicznym, który nie prowadzi do powstania jednej nowej sprawy, nie pozbawia również połączonych spraw ich odrębności, a także nie zmienia faktu, że łącznie rozpoznawane i rozstrzygane sprawy mają nadal samodzielny byt. Nadto nie prowadzi to do skumulowania roszczeń⁴².

W judykaturze Sądu Najwyższego wskazuje się jednak, że zastosowanie art. 219 k.p.c. powoduje dalsze rozpoznanie sprawy z pominięciem przepisów o postępowaniu uproszczonym. Powyższe jest motywowane celami i funkcją postępowania uproszczonego. Sąd odstępuje zatem od postępowania uproszczonego w stronę bądź postępowania zwykłego, bądź innego postępowania odrębnego. Co więcej, bez znaczenia jest przy tym, czy w wyniku takiego połączenia następuje przekroczenie maksymalnej granicy wartości przedmiotu sporu właściwej dla postępowania uproszczonego. Sąd Najwyższy wskazał też, że zastosowanie art. 219 k.p.c. w postępowaniu uproszczonym powoduje pewnego rodzaju komplikacje dla sądu. Rozstrzygając połączone sprawy, sąd musi się bowiem zająć się szerszym zakresem żądań stanowiących przedmiot procesu, mimo że połączenie to ma jedynie techniczny charakter, a w takiej sytuacji wątpliwy staje się cel postępowania uproszczonego. Stosowanie art. 219 k.p.c. do spraw rozpoznawanych w postępowaniu uproszczonym byłoby zatem dysfunkcjonalne⁴³. Dodatkowo połączenie przez sąd kilku oddzielnych spraw w trybie art. 219 k.p.c. oznacza *de facto* odstępianie od rozpoznania sprawy według przepisów o postępowaniu uproszczonym, nawet jeżeli nie zostało wydane w tym przedmiocie stosowne postanowienie. Wskazuje się, że samo połączenie spraw powinno być traktowane jako takie odstępianie⁴⁴.

Przy okazji prezentowania wybranego tematu warto zasygnalizować jedynie, że ustawodawca przewidział rozwiązania szczególne w postępowaniu uproszczonym nie tylko co do kumulacji roszczeń, ale także ograniczające możliwość ich rozdrabniania, czemu poświęcony został z kolei art. 505³ § 3 k.p.c. Zgodnie z jego treścią sprawa podlega rozpoznaniu w ramach postępowania uproszczonego tylko wówczas, gdy postępowanie to byłoby właściwe dla całego roszczenia wynikającego z faktów przytoczonych przez powoda. W przeciwnym bowiem razie jest ona rozpoznawana z pominięciem przepisów regulujących postępowanie uproszczone⁴⁵. Warto jednak wspomnieć, że w judykaturze Sądu Najwyższego podaje się, że możliwe jest rozpoznanie w postępowaniu uproszczonym sprawy, w której powód

⁴² A. Rutkowska, D. Rutkowski, komentarz do art. 219 k.p.c. [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie procesowe. Komentarz*, red. O.M. Piaskowska, Warszawa 2020, Lex.

⁴³ Uchwała SN z dnia 12 listopada 2003 r., sygn. III PZP 13/02, Lex nr 1239018.

⁴⁴ Postanowienie SN z dnia 30 sierpnia 2018 r., sygn. I PZ 30/18, Legalis nr 1819127.

⁴⁵ M. Manowska, komentarz do art. 505³ k.p.c.

dochodzi kwoty niższej niż wskazana przez ustawodawcę jako maksymalna dla postępowania uproszczonego, jeżeli stanowi ona resztę zaspokojonego wcześniej roszczenia o wysokości przekraczającej taką kwotę⁴⁶.

Podsumowanie

Mając na uwadze powyższe, należy wskazać, że postępowanie uproszczone realizuje doniosły cel, jakim jest przyspieszenie i usprawnienie rozpoznawania spraw drobnych o nieskomplikowanym stanie faktycznym. Rozwiązania obecnie przyjęte w k.p.c. zdają się zapewniać instrumenty umożliwiające realizację powyższego także po nowelizacji dokonanej ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, co zostanie z pewnością również zrewidowane w praktyce orzeczniczej sądów powszechnych. W zakresie kumulacji, zwłaszcza kumulacji przedmiotowej, roszczeń w postępowaniu uproszczonym istotne jest to, że przepisy ustawowe regulujące wskazaną materię zmierzają do utrzymania pewnej równowagi. Z jednej strony mimo ogólnego zakazu pozwalają bowiem na kumulację roszczeń, gdy jest to uzasadnione danym stanem faktycznym, z drugiej strony jednocześnie umożliwiają wypełnienie celu, jaki został postawiony przed omawianym postępowaniem odrębnym.

Bibliografia

- Broniewicz W., Marciniak A., Kunicki I., *Postępowanie cywilne w zarysie*, Warszawa 2016.
- Chrapoński D., *Nowa regulacja postępowania uproszczonego w Kodeksie postępowania cywilnego*, „Palestra” 2020, nr 7–8.
- Cieślak S., *Postępowania przyspieszone w procesie cywilnym. Zarys postępowania nakazowego, upominawczego i uproszczonego*, Warszawa 2004.
- Cieślak S., *System postępowań przyspieszonych w procesie cywilnym po zmianach Kodeksu postępowania cywilnego wprowadzonych w życie w latach 2008–2010* [w:] Aurea praxis. Aurea theoria. Księga pamiątkowa ku czci Profesora Tadeusza Erecińskiego, t. I, red. J. Gudowski, K. Weitz, Warszawa 2011.
- Flejszar R. [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Koszty sądowe w sprawach cywilnych. Docho-dzenie roszczeń w postępowaniu grupowym. Przepisy przejściowe, Komentarz do zmian*, t. I–II, red. T. Zembrzusi, Warszawa 2020, Lex.
- Gałas A. [w:] *Kodeks postępowania cywilnego, t. I: Komentarz do art. 1–505*³⁹, red. T. Szancilo, Warszawa 2019, Legalis.
- Gil I. [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. E. Marszałkowska-Krześ, Warszawa 2020, Legalis.
- Goździaszek Ł. [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz do ustawy z 4.7.2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw*, red. J. Gołaczyński, D. Szostek, Warszawa 2019, Legalis.

⁴⁶ Uchwała SN z dnia 11 lutego 2005 r., sygn. III CZP 83/04, Lex nr 143114.

- Gudowski J. [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. III: *Postępowanie rozpoznawcze*, red. T. Ereciński, Warszawa 2016, Lex.
- Jankowski J. [w:] *Kodeks postępowania cywilnego*, t. IB: *Komentarz do art. 425–729*, red. A. Góra-Błaszczykowska, Warszawa 2020, Legalis.
- Jankowski J., *Nowelizacja Kodeksu postępowania cywilnego mocą ustawy z 4.7.2019 r. (cz. III – Postępowanie uproszczone; Postępowanie nieprocesowe; Postępowanie zabezpieczające; Postępowanie egzekucyjne)*, „Monitor Prawniczy” 2019, nr 22, Legalis.
- Kulski R. [w:] *Kodeks postępowania cywilnego*, t. III: *Komentarz do art. 425–729*, red. A. Marciniak, Warszawa 2020, Legalis.
- Kunicki I. [w:] *Kodeks postępowania cywilnego*, t. IA: *Komentarz do art. 1–424*¹², red. A. Góra-Błaszczykowska, Warszawa 2020, Legalis.
- Manowska M., *Postępowania odrębne w procesie cywilny*, Warszawa 2012.
- Manowska M. [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. I, red. M. Manowska, Warszawa 2020, Lex.
- Piaskowska O.M. [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie procesowe. Komentarz*, red. O.M. Piaskowska, Warszawa 2020, Lex.
- Rutkowska A., Rutkowski D. [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie procesowe. Komentarz*, red. O.M. Piaskowska, Warszawa 2020, Lex.

Streszczenie

W artykule zostało zaprezentowane zagadnienie kumulacji roszczeń w postępowaniu uproszczonym. W celu przedstawienia powyższego tematu odniesiono się do założeń wskazanego postępowania odrębnego, a także instytucji przedmiotowej kumulacji roszczeń w postępowaniu zwykłym. W opracowaniu nawiązano również do kwestii współuczestnictwa procesowego oraz wskazano na konsekwencje niedopuszczalnej kumulacji roszczeń w postępowaniu uproszczonym. Została podjęta także próba oceny zmian wprowadzonych do ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego w zakresie podjętego w artykule tematu, które obowiązują w porządku prawnym od listopada 2019 r.

Słowa kluczowe: proces cywilny, postępowanie przyspieszone, postępowanie uproszczone, kumulacja roszczeń, współuczestnictwo procesowe, zwrot pozwu

THE POSSIBILITY OF CUMULATION OF CLAIMS IN THE SIMPLIFIED PROCEEDINGS

Summary

The article presents the issue of the cumulation of claims in simplified proceedings. In order to present the subject, reference was made to the purposes of the separate proceedings, as well as the institution of the cumulation of claims in ordinary proceedings. The article also refers to the issue of joint participation and indicates the consequences of unacceptable cumulation of claims in simplified proceedings. An attempt was also made to evaluate the changes introduced to the Act of 17 November 1964 – Code of Civil Procedure in the scope of the subject discussed in the article, which have been in force in the legal order since November 2019.

Keywords: civil suit, simplified proceedings, cumulation of claims, joint participation, return of the statement of the claim